

Week 11 Tzedakah and Maaser Kesafim

שו״ע יו״ד רמ״ט א׳ ,ט״ז ,ש״ד ,רע״א חתם סופר רל״א שבט סופר דרך אמונה

לז״נ שלום פנחס בן מרדכי אליעזר ע״ה

לז״נ ויצה בת ר' שמואל זאב ע״ה

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash Please contact us for sponsorship opportunities

נימנים דלאי רוכ סבירות הם קום בסב מצרים אמול למגרם אמי ללמוד פורס ועישו אבו שיו אבי ושביר שנואה שוו שיו אבי ושביר או שיו אביר שנואה שוו שיו אביר שנואה המצרמת וסרס סופי ללארוש מליכול שיוחלי לם סרכ מרכז מניל שיוחלי לם סרכ מרכז שלי עיד. וים למקמ קלת ברמיון דרים שבוא שיו המי מתושה להפרים ממשל אלו לארבי שימול שיוחלי לם הרכי שליו שיו אביר שיו שיו אביר לא מרכז היו שיו אביר שיו שיו אביר שיו שיו אביר שנו שיו אביר שיו שיו אביר לאת משר מליכול שיוחלי לם סרכ מרכז שיול עיד היו למקמ קלת ברמיון דרוש לשלו עו מתול מתושה להפרים ממשבי לאלו לארבי שימול שיוחלי לם סרכ היה דף ליג עיד. וים למקמ קלת ברמיון דאלו שלה דיום למי רים מעוויג להפרים ממשבי לאלו לארבי שימול שיור שלא במשרים לא לא מניין ביש משרים לי ליון סביר שיו שיו אביר שנוגלי שלאמות לאת משרים לאבים להיום לאור לאת משרים ביורים לאמרוש היה דף ליג עיד. וים למקמ קלת ברמיון דאלו שנות שהל מנואר בר ניום למי רום ליה לאלו מוש ביש לא ביום למי שיו לאלי שלא ביום למי מנועו מעום משרים לאלו לאת בישיו לאלי שלא ביום לעיו מביר שנות לא מדער בעו היה דף ליג עיד. וים למקמ קלת ברמיון דאלו שלא דיום למי היו שיו לאלות שיו שיו שיו מציג עליו מביון לאו מביון מניו ב

ל ימין למעבוק מימ נריץ כאל ימין היא שים משביע למשים לא מיד סי עינ שנאלו גמי אנה ממשר כססי כל ימיו ויזה לו סמן כתו כתו כתו כתו כת לכיה סי קס"ה היא שער כאלות האלות האלו שכאלה לדקר למסי שהיא לא משביע כמע כל כתו זה היש שים משניע לשמים כא מיין לבכרכי באי והמישי לגבוח מעות לדקר כאלות האלו שכאלה לדקר למסי שהיא לא יש כאריה מנה כססי כל ימיו ויזה לו סמו כתו כתו כתו לכתי מיק יש מי המישי לגבוח מעות לדקר כאבריה מנה מי מסיבר. ואה מרוע מנא סתוכון לכת בכיל באי והמישי לגבוח מעות לכיתו לה מלי ואיר ויכו לה סיים לאלי כאבריה מנה כיו סולה כמו כתו כתו כתו כתו כתו למשניע ליש מי מי מי לי כתו לה להיו היל היש מי מי מי מי לה כיו לה כיר באיל מו שריך לא מאל משבו למשמים כא למי מי כאר מי שים שהשבר שלו ולביל כאל מי מי מי מי לה כיו לה לי כאבריה מנה כיו סמים כמו כו לי כאת סיברו שיש שומי לית לה כיו לה לו בירי באיל היש הישה לאלו מי היא לא הים ביי משויע ליש מי מי מי מתו כיו לא משויע מעון של מי מי לו ליחי לה כיו לה לי באבריה מנה כיו להאים המעשר לאלי מי היא לי מי מי מחור מי לי מור לא מאל מי מול לי לי משויע ליש לא ביי שלי א שנה כיו ליש לאים מעות שיש לה משמים לאלי מי כל מאל מי שיל משויע ליש משוח ויש לאל ביו לה לה ליסיל מי משריח לה יכו לה כו לה מו שנה לה מו מחיר לאם משבר למים משים לאלים לאים לא משויע ביו מרבים לאלי מעלין שלי משויע ליש לה יכו לה לה שנה לה לו מו מחיר לאמים משבי הים לאלים ביו לא מול מי מול משיים לאלים לי מי מולים משויע ליש משוח ויש ביו לה כמיל להי מעלין שלי מי לי מיין כאים לא משוח ויש לי כאלי לה לאים מות יהי ל לה מיק רשש מקור לאו מותי לאמים משבי הים שנוים להכו כו לא מחור כבעו שים משויע לגנו ולאלי כאליו לה לאים מות יהי לי לה משו משויע לאים משבי הים לאלו עו לאורים מירו כאלים לאו מאלים מותי להיא משלה שוול מי מי משויע לאים מאליו מי ליי משניע לאים מי לא משביע לאים משויע לגו מיליל משליי לאים משויע לאלו מי לאים משניע לאים מאלי לאים משויע לאים משויע לאו מי לאים משויע לאלו מילי משניע לאים מאליו לאים משויע לאו מי לאים משויע לאל משויע למש משניע לאו מו לאים מו לאים מונה לא משניע מים מי לאים לאים משניע לאלו מי לאים משניע לאים מי לאים מי מי לאים מי לאים מי לאים מי לאים מי מי מי לאים מי לאים מי מי לאים מי לאים מי מי לאים מי מי לאים מי לאים מי מי לאים מי לחלן דוודלי אם כוא מסע לבוק לקטום מתורה ידום במקום הבוק או למכור בם בעימן הולאה מתחלה כבניל זה בדבר הוצוי לקטת או למכור דבוודאי גם הולאה (סימן רמ"ם סעיף א' ברג"ה) בנון נרות לבית הכנסת וני. לכל הדברות אין נרחה להקל שאם כוא זריך למשרת יוסיף נעדן שבירותם ממעות מעשר בטעיה דלהי רוב השכירות

ומחיב מעשר מהריות . ש"ן : (ב) שצוה . מהרשל והדרישה כתכו בשם ומחיב מעשר מהריות . ש"ן : (ב) שצוה . מהרשל והדרישה כתכו בש משובה מהריע דכל מנוה שהבה וידו כגון להיות בעל בריח או להכנים התו וכלה לחושה וכה"נ וכן לקנות ספרים ללמיד נהם ולהשאילם לאחרים ללמוד כהם אם לא היה יכולת בידו ולא היה עושה אותם מנוה יכול לקנום ממעשר וכן לפור מעשרותיו לבניו הגדולים שחינו חייב למפל בהם מותר דחשי לחביו מותר להם אם כוא מני מבום כבוד אביו (וכים לבניו דמומר במקום שאין בעיר חקנם לחם לכים של לדקה ואפי' יש יכולם בידו לפרנסם ממקום אתר דזהו הוי לדקה) וכפ"ז כ׳ דאטור לפרוע בהם מסים ולענין לקטות מנות בבהכ"נ בתעות מעשר לי דאם בבעת קניית המנות היה דעתו על זם שרי דהה המעות לדקה אדל ואף שכוא נהנה הה בכל מעשר יש פובה הנהה לבעלים משח"כ הם בשעה קנייה המצוח לה היה דעהו והה"כ רולה לפרוע מהמעשר ה"ל כפרוע תוכו מן המעשר ונס כשקונה ספר בעד המעשר לריך לכחוב עליו שזהא מן המעשר למען ידעו בניו דבר זה ולם יחויקוהו להם עכיל: (ג) השקל. כ׳ השיך שלפי החשבון לקמן

רכון אין שהריח . ואם סים לנ מעם אחד רואובה מגדיל זיל שמריח . ואם סים לנ מעם אחד כיוח ומעם אחד ספסד מבסיע של סרכ מגדיל זיל שמר בשם שמר אזים סימן פיד אלו בשם שמים לא יו הסמד סים לו ואל הסמד אלו אם לו מים לו מצוע עד מום כשום ואד כו מתשנות מריוח והסמש מכל כשנה או מלו מספר מן היומ ליו ריום לחלי כוא ענין אחד ואינו ממלה כיוח מכל כשנה או מלו מספר מן היומ ליו ביולו כזי במנ וחשב כו מתשנות מריוח והסמש מכל כשנה או מלו מספר מן היומ ליו ביולו כזי בעור אלו מסך כן אלו אם כיוח והסמש פים כשנה אחת לעולם ינכה כו כו מלו במיו שיט לא יכס כן אלו אם כיוח והסמש מיש או ביור כיו מו מיו איום או איו מיו מיום מיו מים או מיל או מיש כיוח והסמש מיש או ביור כיום מיום אלו או מיול מיום מיו מיו מיולי ביול מו מיול או מיול מיו מיו מיו מיו מיול DD123

פתהי תשובה

ביאור הנר"א חידושי רע"ק

מצות צרקה :

ה הפסיד (ז) זכותו :

לקמן סי׳ ר״ן כשם הרמב״ם):

גדולים כו׳ ועיכ נהנו בארצוח האלו שבובאי לדקה הולך בבהכ"נ שני והמישי לנבות מעות לדקה מכל אחד ואחד ואשי' נוהן מכפחוה שבמשבעות כוא נוהן יותר משלישית בשקל

לשנה ומנהג נכון הוא. ואעיג דבאיח של הראים הנדפס בסוף הסדורים כתב שיחן בכל סוף שנה זמוב וחלי היינו למדת חסידות אבל מדינת אין חייב אלא בשלישית השקל לכל השנה בדמשמע בשים ושסקים : ההסיד זכותו. אשילו נתן לו הרבה ועובר על ולא ירט

דגדה ואסור להחזיר העני השואל ריקס אסילו שין נוסן לו רק נרונרה מסח שמשת אל ישוב דך נכלס (לשון הפור פוליש וא"כ חיוב הלדקה הוא עשרה

יפייסנו בדברים ויראה לבו המוב שרצונו ליתן לו אלא שאין ידו משנת : שלים רייניים מאליר והיינו זהוב

ד [ז] אם שאל לו העני ואין לו מה יהן לו לאיגער בו ויגביה קולו עליו אלא ד זכובים בומן הזה) אינ הבקל הוא

יורה דעה רמט הלכות צרקה מורי זהב שפתי כהו 140

ובו מ"ז סעיפים :

רממ כמה חייב ליתן וכיצד יתננה .

א [א] א שיעור נתינחה אם ידו משגת יתן א כפי 🗱

ער חומש נכסיו מצוה מן המובהר (ב) ואחר מעשרה

מרה בינונית פחות מכאן עין רעה ב [ג] י וחומש

זה (6) שאמרו שנה ראשונה מהקרן מכאן ואילך

הומש (א) שהרויח בכל שנה :

הגה ד ואל יבוכו אדם יותר פתומש שלא יצמרך לבריות (כ"י כשם הנמ׳

אדם לימן לדקה כל מה שירלם (נ"ז שם צ' מייאה האשה ה ומיימי לה רי"ף ורא"ש ור"ן ומרדכי) [[ד] * ואין לעשים ממעשר שלו דכר (ב) (ב) מניה (") כגון כרות לניה הכנסת או שאר דכר מניה (א) רק

יחננו לעניים (מהרי"ל הל׳ ראם השנה) :

לעולם לא יכנע אדם עצמו פחות ד משלישית

(י) השקל לשנה ואם נתן פרות מזה לא קיים

ג [ה] יצריך ליתן הצרקה בסבר פנים יפות בשמחה ובמוב לכב ומתאונו עם העני

בצטרו ומדבר לו דברי תנחומין [1] ואם נחנה בפנים זועפות ורעות

כאר הימכ

רמט (ל)שאמרו. ונרמה דה"ה מעשר לבינוני שנוסן מנה רמשונה מעשר מהקרן

פ׳ נערה שנתפחתה) ודוקה כל ימי חייו הכל כשפח מוחו יכול

צורך העניים ואם אין ידו משגת כל כך ייתן

אטינ דאיתא בפיק דבתרא שאפילו מה שאים נוטליו

שנתפחתה דהוי בכלל עושי לדהה

בכל פה וכי ס"ד שיוליא אדם מעשר

שלו לזון בניו הקטנים. ולפנין לקנות

מלות בבית הכנסת בתפוח מעשר

כ"ל דחם בשעת קניית המעת היה

דעתו על זה שרי דהה המעוח

לנדקם אזיל ואף שבוא נכנם במה

שמכבד להרות אחרים לס"ח אין זה

חיסור שהרי בכל מעשר יש טובח

כנאכ לבעלים מה באין כן אם

בשעת קניית המעות לה נתכוין ליתן

ממששר ואח"כ רולה לפרוע ממששר

ס"ל כפורע חובו ממעשר כנ"ל בזה.

ולתב בדרישה בשם חשו' מהריר

מנחם שמותר ליתן מן כמעשר לכיות

בעל ברית או להכנים התן לתופה

או לקנות ספרים ללמוד בכם

ולהשאילן לאחרים ללמוד בהם אם

לככך

רמש א כפי צורך העניים . וכלקתן סימן ל"נ: ב וחומש רמש (א) רק יתננו לעניים . וכש לפרוע נכס מסים דחסור

השובה מהר"מ דכל מנוה שהבה לידו כגון להיוח בעל בריח או להכנים חתן וכלה לחופה וכהיג וכן לקנות ספרים ללמוד בהם ולהשאילולאחרים ללמוד בכם אם לא היה יכולת בידו ולא היה עושה אוחה מנוה יכול לקנוח מן המעשר פיכ ובחשו׳ מהר"מ מרוטנבורג דפוס פרחג סי׳ ע"ה כתב ולפזר מעשרותיו לעניים (ליל לבניו) הגדולים באינו חייב לטפל בהם מוחר דאפי׳ לאביו מותר לחת הם הוא עני משום כבוד אביו הכל (ליל וכ"ש) לבניו דמותר במקום שאיובעיר הקנה לתח לכים של לדקה עכ"ל ומשמע דמותר חפי' יש בידו יכולת לפרנם ממקום אחר דוה הוי לדקה כדלקמן סימן רכ"א ס"ג: ד משלישית השקל , וכוח שתות חוקיא של כסף . טור . והיינו למ ש לקמן ר"ם ש"ה דה׳ שקלים היינו ב׳ חוקיות והלי לרש"י ולמ"ם כרב שם שהוא בערך ב' זהובים ריינים (וכתוב בכנהת דריצה דהיינו ה'

זה שאמרו כו׳ . ונרחה דה"ה במעשר לבינוני שנוחן שנה ראשונה מעשר מהקרן ואח"כ מעשר מהריוח וכן משמע בפרישה כינ: בזרוע נחשב ללדקה מכל מקום מיקרי זה שרע מונו מן הלדקה נ ואין לעשות ממעשר שלו בו׳. מהרטע והדריטה כתבו בשם חדע דהל גם במה שאדם זן בניו הקטנים אמרינן בפרק נערה

אל כרמכים בפ"ו מהמיע אירי ברמרים כפרו מהמים מכריותל כתוכות דף ס"ו פ"כ: במתימה דרכ הלעו בחושל המקינו וכוי שם דף כי פילו ומשמע לים דמלום מן כתוכתר לנום הומש וכ"ג מסירושלמי

דרים סחה: ג גם זו מהירום מי דרים פחרו: גם וו מסירום מד שם: דשם דף לי עילו: ה<u>שם</u> דף ס"ו שילי (כילי שגלא כבי מחויב עיל כל פיים נששות מלום זו ורולה למסור ממנה במעשר אינו רצלה לכל אי להם מתורב בשחק כו מנוס שנות כבר מתורב רשחי) : ו מימול זרכ הסי ב"ב דף פר ש"א ומייפי לה מקרה : ז לשון הרמכ"ם בפ"י מהמימרת דר׳ יצמק הנוסן פרושה לעני וכו׳ שם עיכ: ה לשון השור וכ"כ הסמ"ג: ם ממימרה דרבי ינחק למיל ומתררש משלי על

סמוק עוב מרוחת יכק: כנסת הגדולה (סי רמ"ם פיא ברע"ה)ראין לעשות ממעשר כי . נ"כ לטי שים חנשים בממרישי מתחוס מעשר ולח כרחוי כי מתחלם משבע וכו כרו כרו כי מנותט אין מפרישין מן פקרן עד שירויתו וחמר שירוימו מפרישין מופריות לבד רק ממה שירוימו יותר על מצחתם מחכילי ושמי ושחר הדברים הנריכים לפור ומהמומר ישרישו לוה אני אומר כי אינם יונאים בזה י"ח כי לריך בתחלה כדי שיהה מותר לנכו׳ לש"י ושיוכה כזה למעלת סמושר שיעשה השנון מכל אשר יש לו ומכל עשרה יסריש אחר לא פהצת ולא ידמר ואם ישאר איזהו, מוסר שלא יציע לחשנון עשרה יניחנו בכים לבדו ולח יערכנו עם השחר וחחר שהפריש מן השחר וחחר שהפריש מן השר יסמתי במעותיו ובכל חלי שנה יעשה השבונו ויכלהמה שירוים יותר פל אשר פור בדנרים הנריכים לכי ויקח המעש׳ כמו שאמרמי וחם ירנו שוז לששו חות יכו וחם ירנו שוז לששו יותר ממין לפשות מסריות מתושיאיצר שנה ויפרים מסריות מתושירוי וכיכ בהדיה בירושלתי ומששרוי שנה אחת לקרן מכאן ואילך בכל שנה ושני חומש לריוח והם שני ששרונים כעין שחמר יעקל וכל השר תחן לי עשר העשרנו לך ונרחה שהתלמוד שלנו סובר כן בסרק מניחות החשה המכובו אל יבובו יותר מתומש

סוף דבר העוםה כחתר משני חופנים סנוכר כוח העוב ומהי יכוא המוכ ויכין כרכה עד כלי די ועל האתרים נאור אולת

אדם מכלף כרי וייוסר שלא יוסיף מהמעשרות וגם לא

יפתות כי כל כמוסיף גורע כי

בית לחם יהורה

(סימן רמים סעיף א' בהג"ה)

מש"כ בענין קניים כמוות בנכלי במעות מעשר) ועיקר שים לנכוג במעשר שיסיה לו

מנהם מיותר למעשר והנכון

לקנוע מכ"ה עד ער"ה ומי

שחין לו פוקם וקנה סתורה כיחד ויש לו דיוח בחיום מתורה וכמיזה סתורה היוק

בוודאי נריך לחשוב פסיוק נגד טריות מד אם קנם איום סתורם וברוית ואחר רבע שנה קנה כתורה והויק אם עדיין לא נתן מעות המעשר יכול (וכום ההיוק במוסו הריות ואם כבר נתן משאח משר מין היו כשכריח ולח"כ מודמני טיוק שלך יכול למשום מקודש חול ונשו"ם של ש"י כאי פיו מלריך שם וכתכ כוס"ל לון יכולה לי

ברכי יוסה

ואין

לעשות ממעשר שלו מצוה כו'. (עז"ך ועליו

באר הגולה

דכא זה העושה ע"י כפיה הפסיד יותר משחר עושי לדקה אפילו ברטון ובטור כתוב כשכר העושה ופשוע שנים הוא וכן ראיתי בס"א ובפרישה רולה ליישב דבגמרא קאמר יוחר מן כמושם ע"י כפיה והוא המוה ממה שהוכתנו: (ג) ונותן לו מתנה. בטור כתוב המחלה ונראה שנוסחא של טור עיקר דהא חשיב כאן הדרך המעולה יותר ונותן לו מתנה הוא דרך שאינה מעולה כל כך כמיש אח"כ וב"י פירש שכאן שלא המכי לגמרי אינו מהבייש כל כך והוא דחוק ולפי גירסה הטור אתי שפיר דה"ק דנתינת כמתנה בתופן היותר מועיל שיהיה מכר אחר כך יהיה קודם שהפני לגמרי ע"כ אמר כמחנה בהיא הידיעה : (ד) וראוי לעשות כן *) ונרחה כמעם דלימ מום שחו לח יוכני כלכור לשטוח אוחו דבר למידי אחרינא וכמו שכ׳ רמ"א סי׳ רנ"ע סעיף ג׳ : (ה) ומהגי לנשמותיחם. בכלכות יום כפור סי׳ הרכיה הניה בית יוסף בשם כרוקה הטעם משום שטוח יתכרך בוחן לכבות אם סים אותו המת בחיים היה נותן לדקה אם היה לו ממון כו' אבל אם נוחן בעבור רבע חיט מועיל כו' פכ"ל:

לא סים יכולת בידו ולא היה שושה המלוה פכיל וכראה לי דכשקונה לבכך כו׳. ממ"ג : ו ונותן לו מתנה . דכיון שעדיין לא השני לגמרי בעדו ספר צריך לכתוב עליו שזהו מן המעשר למען ידעו בניו לבר אינו מהבייש שכן דרך האוהבים לחת מתוה זה לוה. בית יוכף: זכ ולא יחזיקוסו להם : (ב) משכר הנותן . כים ננמ׳ גדול המעשה ז או עושה שותפות . והוא עדיף מהמלוה כדאיתא בשים וכביי יותר מן הפושה ואין פירושו ששכרו יותר מן העושה ע"י כפייה העעם מפני שהמלוה מעות להבירו בלא ריות כלוה בוש שכוא נהנה אוצר החכבה מחכירו בדבר שחין חבירו נסנה כלל

זכותו כמים בסעיף נ׳ אלה פירושו ד יאם יבול לעשות לאחרים שיתנו שברו (ס) גדול ב) משכר הנותן :

ן [ח] יי שמונה מעלות יש בצרקה זו למעלה מזו מעלה הגרולה שאין למעלה ממנה י המחזיק ביר ישראל המך (ג) וניתן לו (י) מתנה י או הלואה ז או עושה (י) שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק ידו שלא יצמרך לבריות ולא ישאל ועל זה נאמר והחזקת בן :

ן [מ] יי פחות מזה הנותן צרקה לעני ולא ידע למי יתן ולא ידע העני ממי מקבל וקרוב לוה הנותן לקופה של צרקה מי ולא יתן אדם לקופה של צרקה אלא אם כן יורע שהממונה עליה ח [י] נאמן ויורע לנהוג בה כשורה :

[יא] פחות מזה משיורע הנותן למי נותן ולא ידע 🗖 העני ממי לוקח כגון גדולי החבמים שהיו הולכים בסתר ומשליכים המעות בפתחי העניים

[יכ] וכזה ראוי לעשות ומעלה מובה היא אם אין ממונים על הצרקה נוהגים כשורה:

פרות מזה ישיודע העני ממי נומל ולא ידע 🖸 הנותן למי נותן כגון החכמים שהיו צוררים המעות בסדיניהם ומשליכים

אותם לאחוריהם ובאים העניים ונומלין כדי שלא יהיה להם בושה:

י [יג] יי פרות מזה שיתן לעני בירו קורם שישאל : יא [יד] פרות מזה שיתן לו כראוי אחר שישאל :

יר [מו] פתות מזה שיתן לו פחות מהראוי בסבר פנים יפות:

יך [מז] פרות מזה מ שיתן לו (ח) בעצב :

הגה [יז] ועל כל פנים לא יחפאר האדם בלדקה צנוםן ואם מחפאר לא די אאינו מקבל שכר אלא אפילו מעניצין אותו עליה (כת"ג מניאו ב"י כי' רמ"ו) (ידן) ומימ מי שמקדים דבר לנדקה מוחר לו (ג) שיכחוב שמו טליו שיהה לו לוכרון (ד) (מ) ורמוי לששום כן (משוכה רשכ"ה סימן הקם"ב) :

יד יי מוב ליתן פרומה י (י) לעני קודם כל תפלה שנאמר אני בצדק אחזה פניך:

בתולות עניות שאין צרקה שיש בירם מעות צרקה ישיאו בהם יא (יי) בתולות עניות שאין צרקה גרולה מזו : מזן (יים) יגבאי צרקה שיש מן [כ] ייש מי שאומר שמצות בית הכנסת עדיפא ממצות צדקה ומצות צדקה לנערים ללמור תורה או להולים עניים עריף ממצות בית הכנסת:

דגה (בא) מה בנוכנין למסוק לרקה יב עבור מחים בשמח הזכרה נשמוח מנהג וחיקין הוא (ה) ומהגי (יג) למשוחיהם (רוקה טי׳ רי"ז) :

באר הימב

מטי׳ נהן לו הרכה ועוכר על לה ירע לכנך ונו׳. סמ"ג : (ה) גדול. פי׳ יוהר משחר עושי לדקה ברצון . מ"ו : (ו) בתנה . דכיון שעדיין לח העני לנמרי אינו מחביים שכן דרך החוהבים לחת מתוה זה לזה. ב"י. ובמור כתב המתנה וכ׳ סמ'ז דלפי גירטא זו אמי שטיל דה"ק דנסינם המחנה באופן היוחר מועיל יכים קודם שהעני לנמרי ע"כ למר המחנה נה"ח הידיעה: (ז) שותפוח. והול עדיף מכנומה וכב"י המעם מסני שהמלוה מעות להבירו בלח ריוח הלוה בוש שהאל נהנה מחבירו בדבר שלין חבירו נהנה כלל אבל בעושה שותפות אינו בום כלל מלחר שמירם הגין: (ח) בעצב . וסיינו שלר לו במינחו חל שכ"ם שנו מלה לו שנים זופטות דל"כ לל נחשב בשמנה מעלות דהה הסטיד זכותו. ש"ך: (ת) וראוןי . שלה לל יוכלו כצבור לשנותו לדבר לחר. ע"ה: (י) לעבי .

פתחי תשובה

י מימרה דר׳ היישור גדול סמעשה וכר׳ שם כניכ: יא עור בשם הרמנים מיי מהתיע: יב גם המתיג החריך לכחר מיול מנוה זו מן התורי: יג מימרת דר' חבת חמר ריל גדול המלוה וכו׳ שנת דף סיג עילויד מיתר׳ דרימייל בר לכל אבל בטושה שותפות אינו בוש כלל ולי יוחנן כמי וכוי[כ"ב דף י' מו מכרייהה דרחכי וכדמסר מאחר שפניהן נהנין : ד נאמן כו׳ . שם כנ׳ עיכ: מו כמר עוקכה ע"ל ריס רכיו: מ שיתן לו בעצב . שם ולכתוכות דף ס"ו ע"ל : יו כלי הלה שם ועיב : יה מכהן עד פוף סמיף י"ג שם כרמכ"ם ומשוע כוה : והיינו שלר לו בנתינתו אבל עלים אינו מראה לו פנים זועפות דאיכ לא נחשב בשמונה מעלות דהה הפסיד ים מהל דרבי ללימור והיב פרועה וכוי שם ככיב דף יי זכותו ועובר על משום לא ירע פ"ח: כ משו׳ מהרייק בשורש פי"ח: כ משו׳ מהרייק בשורש קניג: כא שם כשורש קב"ח של׳ המשניין נשם הריש מתוך הירושלמי דולפים : לכבך כדלעיל ס"ק ה׳ : י לעני כו׳. וכ"ם אם טחולקופה של לדקה קודם תפלה שעדיף טפי וכן כחב הטור

נקודות הכסף

כא"ח סים ליב טוב להח לדקה קודם (סיטן רט"מ בפיו סיק ד') עריעד האימ כי'. (מגס הפלה: יא בתולות עניות כו׳. ונראה הפעם כי׳. למנס כרס נעם מלכן וחישממינומים ובחשובת הר"מ אלשקר סי׳ ע"ב כתב דדוקה יתומות אבל לה ידעתי כום עשם מכנו וחישממיומים משו' רשכ"ח מקור דין זם שם משורש שעם חמר ויש נשרח ה לדינה כין הטעמים ונה אם יכולים בקבל להשיא ענים שלא ידע כלל מקור דיוזם שהוא מהרשלים שנסטרו עורי זהנ שאין לאביה יכולת להשיאה בדבר לא נרשם מראה מקום על די של הקדש ששם בעליו עליו ואם זה ונם כשיע שנדפתו ככר נקרא זה דרך של מטוה כו' ועיש: נרשם על כן כי מעם אחר מלכו שאז לה יוכנו הזכור יב עבור מתים כו׳. עיין מוס לשנות כוי . ולמיז סיכה שהלכור רולים לחייב בלמם ישנו לא יכתוכ שמו פליו והה ליתה דכתשוכת הרשכ"ה Qי' תקפ"ד מפורש הטעם שנו מדת הכמים ומידת ותיקין כדי ליתן שכר לעושי מלוה ומדת ליתן שכר כנושי מנוס ומדח כיתוכי שיא כותכת ומפרקמת משיר משיר כי ומניא שם כמה לאיות פל זה ומסיק ומכאן לאחו למד שהיו נוסגין לכמוב כן שמות המקדישה לשמי לוחו להם לוכרון קוב של מלהו למתות זלת למשיר מנה מידה וה משמת של של של של של הייד מידה של השור מש כב הבילא מנוס ונפעות זכת נעושי מנוס מכ"ל. עוד משמע שם ברשל"א דאפילו סקדים כבר מותר שיכתוכ שתו שליו וחין פובור יכולין לעכב עליו

בא"ח סוף סימן תרכ"ח :

336

כמה

וכן

כנסת הנדולה למעשר יש סוד ויסוד ולולס לדעת מה יעשה כו זה דבר פשוש ורחוי לחדם שישמדל למת חליים או רובם לבעלי לחדם שישתדל מורה או לקרוביו העניים ונס להשיא יהומום פניום ולקנות ספרים לכני הפניים ולעניו לקנות מנוה כבהכ"ג מהם אם דער"א ונסודים הוה האמר לה בושו לשה האוכל כו' א"רי יצחק בר פריק בא הבתוב ללפרך כי' וכסודים הוה האמר לה בושו לשה האוכל כו' א"רי יצחק בר פריק בא הבתוב לז ח"ר יתום כי לי זו אשת כי' רפס יתום ויתומה שבאו כי' וכן במהגי' שם וכן המשאש כי': (כ] יש מי כי'. מכליש בירושלטי סוף אחת וסמ"ה דשקלים לי ה"ר הגה כס מסמו קשוע אובתוי כאן יום סטילן כגיל מניש אחר איל ליה לי ה"ר הרכ הכס מסמו קשוע אובתוי כאן אל כמה נמשהת איברו אבותיך כאן כילא הוו ב"ג דילשן באודייתא ר' אבון בצרו אל כמה נמשהת איברו אבותיך כאן כילא הוו ב"ג דילשן באודייתא ר' אבון בערו אל כמה נמשהת איברו אבותיך כאן כיל ארוו ב"ג דילשן באודייתא לי שכח משרא מש אל כמה נמשהת איברו אבותיך כאן כילא הוו ב"ג דילשן באודיית אל ישמח משראל את שרחו יכו כלו מילא היוו ב"ג דילטן באודיית אודיה מעליח מוכלים המשלמים לאשפה ורקרק מתרי"ק שלמ שלשאר בדרקה בת"ב נדיק אודיות אודיהם מעליח מוכלים המשלמים לאשפה ורקרק מרי"ק שלמ שלשאר בדרקה בת"ב נ"ב אן משרחו כלו שהמחים שריים לי הימי מעליח שמשולי ב"ג לעבוך אלו תרייו אוד מידית אל המוזים למלד שהמחים מדיים ליגרים גינה ודבסלק הרוריות ודרקה מכומר כל מביל בי א א' מומן שב"ה קיים ב"ו המצלה שורים כייה בסמיי לש נדמסלי ב"ג כולא בייה אלו מוזים למלד שהמחים מינהים בריה בניה גיה נדמסלי ב"ג בי א א' היש במילה שביא הוח בליש מליח שמחים מניים ליגרים בייה שלו נדמסלי ב"ג בי א א' הנאכר המצמותין יחלין יהליק ליש מ"ג ביג המעות שקונים נותנים גם כן לעניים גם זה מותר ה"ר מתתים עריוויי"ם כתבובי כ"י. אמר המחשף מחוך דכרי הרב ז"ל מפורש שלה ביה גורם בירושלמי כגירסת הרב בעה"ע ורי ירוחם ני"ע שלפי גירסת סרב בעסים אף מן סקרן זריך לימן מומש ואנו סרב דיל כמב

בית לחם יהודה

פכלל קרן יחשכ אכל מי שנוסע לשר ואיני רושכ לכו מי שנוסע למכור רק שמציא פולאות אולי יודמן לו ריוה כסרסראום אולי יודמן לו ריוה כסרסראום אולי מיאאם וכדועה שמשחלה נותן הולח׳ על ססק כמו הוורע דהוא ג"כ דרך עם כי כמה הכסמקאות דעדו עליהה קורם שנקלר כוג"כ כוה שתרוית ע"י מרסרחות וכדומה לכן חיט מנכה לו מן הכולחה כמו כוורע מכלל ולי נראה כמו בוורע שכ"ל. ולי נראה דאין בוה מילוק דהא אף שנוסע לקנום סמורה כל הדרכים בחוקה פכוב בסרע בוה"ו כל היריד כוי קרוב להפשד ובשרמראות בוולי בשות שיהיה לי ליוח דיות ובפרש מי שיש לי 60100 סכותרים בידועים סרסור ביניהם ולה דמיה כלל לוריעה ובהשר שכל הפוסקים

בחשובת נמה נדק סימן נו"ן מה שכתב כוה : בשם סרוקה השעם משום שהול יה׳ כוחן לככות ויודע שלם היה לותו המת כמיים היה נותן לדקה לם היה לו ממון כו׳ אכל לם נותן עכור רשע אימ מועיל מביל (וכמ' כמ' נים מם רצי מקוח יחידים לקחת מעות המנות מה שהם קונים ניד עומם לימן לעניים שהם רונים מין מההם אלה נריכין ליתן להנכאים): האתרוניסכתכו דמעשר כממים

שמצים מרופנטרנ דפום מראב ואינו ריל דמשבר נוסים אינו לא מן המורם ולא מנהג ודאי לא נשלם הספרי מוכא במשים הספרי משבר בסטים המצים מצוים וכא מיש מן המורם ולא מרכנו אינו אינו אינו מנהג לכי בהסונים הספרם לשניים וכא משנה מאור ולא מרכנו אינו המנג כבי הוו הם השניים מהממנג אין לאנות מישיט לאולים אינו קריו אלו היל דמה סומנין שבש נגד שכרו אבל אם כא לכים המשבר לאור לשנות מין הדו מאול מנג גראן לאנות מנות לא מרכנ לעוד מישור בסטים מאת כל מכולם ורשי אלו רל דמה סומנין שבש נגד שכרו אבל אם כא לכים המשבר לאור לשנות מיות והוויה השנה כי הואה שלי ג'ב וכמו שכת בשניים לא מייל המנות ביון היו לא כא לי המני חומנין שבש מיש שלים כאליד : (ש"ע מעיף מ"י) ברולון שיות והי. (נשדף סילי מיש בשם מארים לנשקר) כני שומ לא מיות לאור לאות או לק מיש שלים כאליד : (ש"ע מעיף מ"ו מעיות והי. (נשדף סילי מיש בשם מארים לנשקר) כני שונה לא הכלונו למות מיו לק לגור שנה לאור או לא לגור המנה שלים לאור מיש שלים כאליד : (ש"ע מעיף מ"ו משות ליד) בלידון בודר ש"א גליון מהרש"א ברכי יוסת

(שיני משר אינ) קרורה ביוה שירון לה ביצוב . מיי של כי לו כמינימו אל מית כמוורי דלבת ומציו למי וומסות דמש משים הכתחין מעים של ושם ומורס כי הות מר ועשים מהוו מפלם שביני למלחים כתי מעלות וכלת מבחר למיל בדין ג' שמספר ובותו אלת שכת מירי דחינו רפיים וומשות ויש לו שכר ורלי הרב שדן ומכתו קשם כל למיל בעוגר שב לכפוי מי מר מה משמחת מל בעצב ויש לו שכר וכלי ברב כמנו דעשכתה לה פיי הכו בעוגר לעוגר בעוגר למי כמים ומארו בינות לג בעצר ויש ביו שכר ורלי ברב כמנו דעשכתה לה פיי

(יו"ד ח"ג)

(ספן נפלע שלע מעיף על) שלא ידור להים בישה , ל גליון לקבן רסי רג"ם כלש בשם ה' פוגיי' מוזץ: (סיג נכג'ס) בא שמקרים דבר , אבל נכאי שלא עשה מסמוע אם כתב שם שנושה במזותו ביצלין למדוע אמונה שבואל לי לה ומרגא בבאיה אה מסי על ויוזיר שויתורב דבר שאינו אלא אי בבוצל כנו מנורה ממוידות של לדוות האורק ובמצוח או הקשולבת השבה שמסרת ישה לקוצנור עכשיו למחות בירו דיאמרו טלע רונים ליקה הלק במצוח או הקשולבת השבה שמסרת ישה לקוצור עכשיו

שמן כקרן יפרים אחד מעשרם ולא יכולמי לכלום בירושלמי לפי זה דנהי דמצינן לפרושי

ממעות עניים, אפי׳ לא יהיה חייב בהם בלא״ה מ״מ איך יכול לגזול עניים ולו אין לו בהמעות אלא טובת הנאה ולא יותר, ואפי׳ למ״ד דבר שבחובה בא ממע״ש עיין מנחות פ״ד גו,היינו לגבוה, דמע״ש ממון גבוה יכול להביא תודתו ג״כ לגבוה ממעות מע״ש, אבל מעשר עניים לא עלה על דעת אדם מעולם שיעשה מצוה במעות עניים. ולא היה צריך רמ״א להביא ראי׳ מביצה כ׳ ע״א, אלא יען דהך מעשר כספים איננו חיוב ממש יש מפרישים ויש שאינם מפרישים, וא״כ בודאי אי לא היה נוהג להפריש מעשר מי יתבענו ומי יכפנו, ה״א דאינו גוזל עניים, ע״כ מביא ממס׳ ביצה שם האומר הריני נזיר אע״פ שאינו מחוייב להזיר עצמו בנזיר מ״מ מכיון שאמר הריני נזיר מיד מתחייב בכל קרבני נזיר ושוב כשאומר ע״מ שאגלח ממעות מע״ש לאו כל כמיניה, ה״נ מכיון שהנהיג ג׳ פעמים להפריש מעשר מריוח שלו ולתתו לעניים שוב כל מה שיפריש מעשר הוה ממילא לעניים ולאו כל כמיני׳ לקנות ממנו נר לבה״כ אפי׳ אינו מחויב בהם. ודברי באר הגולה תמוהים. ומינה אם מיד בתחלת התנהגותו להפריש מעשר כספים התנה שיכול לעשות ממנו דבר מצוה, מודה מהרי״ל למהר״מ שבש״ך ז) ואין כאן מחלוקת:

דברי ש״ך נדפסו בטעות ג״כ, במ״ש דיכול לפרנס

בניו הגדולים ק״ו מאביו משום כבוד אביו וכ״ש בניו, וסיים ש״ך משמע אפי׳ יש לו לפרנסם ממקום אחר, וצ״ע היכי משמע כן, מאביו למד ובאביו אמרו [קידושין ל״ב ע״א] תבוא מארה מי שמפרנס אביו ממעשר אם אפשר לו לפרנס בלא״ה. אבל האמת יורה דרכו כי ט״ס, וצ״ל לולי כבוד אביו, פי׳ שהרי יכול לפרנס אביו ממעות מעשר אי לאו משום כבוד אביו אמרו תבוא מארה למי שמפרנס אביו ממעשר משום בזיון לאביו, אבל בנו שאינו חייב בכבודו מותר לפרנסו ממעשר אפי׳ יש לו לזונו ממ״א יכול ליתן לו ממעות צדקה, אדרבא עניי

קרוביך קודמין הו:

אמנם ראיתי למורי הפלאה על התורה פ׳ ראה אמנם (ט״ו ז׳] כי יהיה בך אביון באחד שעריך

בתחילת הדיבור העמיס מרן את שני הדינים שבש״ך אחד גברא, והוא שלא בדקדוק וכג״ל.

ג) בספר מהר״ם ברודא בשו״ת שבסוף הספר סי׳ י״ד כתב דלא מצא כן במנחות, והוכיח גם ממקו״א דלית מאן דס״ל כן. ובליקוטי הערות ר״ל שכונת מרן למתני׳ שם פ״ב ע״א, וצריך לפ״ז להגיה לשון מרן לעיל, ובמקום ל מ״ד

דדריש ספרי אביון התאב תאב קודם, ושוב דריש עניי (עמך) [עירך] קודמין וכו׳ ועניי קרוביך קודמין, כ׳ ז״ל לכן הקדים התאב תאב קודם לומר עניי עירך קודמין לעניי עיר אחרת היינו אם שניהם צריכים למזון או לכסות, אבל אם עניי עירך יש להם כדי חיותם אלא שאין להם הרוחה כלל, לזה עניי עיר חיותם אלא שאין להם הרוחה כלל, לזה עניי עיר אחרת קודמין לעניי עירך דהתאב תאב קודם. עוד דריש בספרי כי יהי׳ בך אביון בך ר״ל בעצמך ۵, היינו בני ביתו קודמין אף לבני עירו, ואמר הגאון ז״ל דלהכי כתיב כי יהיה בך קודם אביון, לומר לעניי בני ביתו וכדומה לא אמרינן התאב תאב קודם, אלא קודמים בכל צרכיהם אפי׳ לעניי עירך שאין

סופר

נמצא לנידון שלפנינו אם מיד בשעת נישואים היה

דעתו לחייב עצמו לפרנס הזוג שש שנים ממעות מעשר שפיר דמי. ומ״מ נ״ל מהיות טוב יחלק המעשר ויתן חציו לעניים דעלמא וחציו לבנו, דוגמא להא דתנינן משנה וי״ו פ״ח דפאה היה מציל וכו׳ ע״ש:

אך אם בשעת חיובו בשעת נישואים לא היה דעתו ליתן ממעשר שלו, הרי חייב עצמו בשטר לפרנס הזוג שש שנים ואין אדם פורע חובותיו ממעשר, ואפילו מי שאנס המלך גרגו חייב לעשר

:גיטין מ״ר ע״א] שלא יפרע חובו ממעשר

הנלע״ד כתבתי וחתמתי שמי. בכפר ראציסדארף יום ד׳ ר״ח אב תקצ״ג לפ״ק:

תשובה רלב

שיל״ת, יום ה׳ ז׳ טבת קצ״ז לפ״ק. שלום וכ״ט לידידי הרב המאה״ג החרוץ המופלג זית רענן יפה פרי תואר כמה״ו בער ג״י אברק״ק אייבשיטץ:

יקרת כבודו הגיעני, נידון מי שמת והניח ספרים שכתב עליהם שהם ממעות מעשר מקרוביו ושישאילם לאחרים כל ימי חייו, והאפוטרופסים על

צ״ל לס״ד, ע״ש.

ד) עיין להלן סי׳ רל״ב ד״ה ולא, ובהערה ד׳ שם. ה) וכ״כ לעיל סי׳ רכ״ט ד״ה תבנא, ועעו״ש. ו) בספרי ליתא דרשה זו להדיא, אלא הפנים יפות ע״פ

ו) בספוי ליווא ורשון זו לווויא, אלא הפנים יפוניע פ דרכו דרש כז, ע״ש.

ז) ראה להלן סי׳ רל״ר ר״ה בהא.

ภัยวิกก พัพ

שו״ת שבט סופר יורה דעה סימן פד השני

שוכ״ט לכבוד ידידי הרבני המופלג מלא פלץ חרוץ ברק השנון יפ״ת כש״ת מו״ה דוד פראנק - פורטער נ״י יושב על התורה בק״ק סאבאטיש יע״א.

את מכתבו עם צרור כסף הקדשים אשר קיבץ סך מ"א זהובים כסף קבלתי ע"נ ובקרוב אי"ה יקויים מצות שילוח לתמן ואשר נשאל מאיש אחד שרוצה להיות חבר לעוסקים בחסד של אמת ותקנה בין אנשי החברה שלא להכניס איש אם לא ישלם תחילה סך מה לפי ראות עיני הגבאים ונפשו בשאלתו יען כי נהג מעודו לנהוג ולהפריש מעשר כספים מכל הרווחים אם מותר לשלם הסך אשר יושת עליו מן מעות מעשר למעלת תלמידי נ"י דוחק עלי השעה להשיב כי הבטיח את השואל להשיב עוד בשבוע זו, ויען כי בשבוע זו התחלתי ללמוד עם התלמידים הלו"ת סוגי' עמוקה ורחבה והייתי טרוד מאד כאשר ידוע לו ג"כ מעת שיצק מים על ידינו ע"כ למען כבודו הצצתי רק בין הפרקים וקשה לדבר בענין זה מה שאין לו מקור בש"ס וראשונים אשר מימיהם אנו שותים ואחוה רק את דעתי לפי מה שנראה מספרן של האחרונים אשר הרבו לדבר בענין מעשר כספים בזה"ז אם הוא מן התורה או מדרבנן או אפילו מדרבנן אינו חיוב רק מנהג וראיתי מכתבו שכתב בפשיטות שהוא דאורייתא מתוס' תענית דף ט' ד"ה עשר שמביא מן ספרי את כל מעשר תבואתך לרבות פרקמטי' וכדומה ומה שכתבו הפוסקים ס' ד"ה עשר שמביא מן ספרי את כל מעשר תבואתך לרבות פרקמטי וכדומה ומה שכתבו הפוסקים

לא עמד על עיקרן של דברים דאף אם מעשר כספים מה"ת כדמשמע פשטות לשון ספרי לא הוי רק מעשר עני ולא שאר מעשרות רק דומיא דמעשר עני שמתבואת קרקע ומעשר עני פשיטא שאינו יוצא בהפרשה לחוד רק צריך שיתן לעני ואדרבה זה אחד מראיות של חו"י שאינו מה"ת דא"כ לא היה צריך להפריש רק לשלוש שנים כמו מעשר עני אלא דהוי מדרבנן ועיין בב"ח של"א ובט"ז שם וכן מלאו כל ספרי אחרונים מזה וכמעט כולם הסכימו דלא הוי מה"ת ודרשת ספרי רק אסמכתא ואם הוא דרבנן אם עשאו ותיקנו כעין דאורייתא וכל הדינים שנוהגים במעשר עני שייכים גם במעשר כספים או יש להקל בזה פלפלו האחרונים לענין כמה דברים ואף שאין נפקותא בנדון שלנו מ"מ כתבתי זאת יען שראיתי מתוך מכתבו ששגה בזה והנה הרמ"א בסימן רמ"ט הביא בשם מהרי"ל שאין לעשות שום מצות ממעות מעשר רק יתננה לעניים ועיין בבאר הגולה שם שכתב ומחלק רק אם הוא מחויב במצוה זו מכבר אבל אם לא היה מחויב מקודם יכול לשלם ממעות מעשר וזה כמו חילוק של הט"ז לענין קניות מצות וכן בש"ך שם הביא בשם תשו' מהר"ם שיכול לעשות כל המצות ולקנות ספרים ללמוד ולהשאילן לאחרים.

ובהשקפה ראשונה תמהתי שזה סותר לדברי מהרי"ל שכתב בפירוש ומדייק רק יתננה לעניים כיון דהוי מעות מעשר עני צריך ליתן דוקא לעניים ולא בשביל מצוה אחרת מה שאין העניים נהנים בו וכמו שכתב הרמב"ם לענין מעשר עני הובא בטור סי' של"א שאין משלמין את הגמולין וכו' ודברי באר הגולה ומהר"ם שהביא הש"ך לכאורה סותרים זה ומש"כ הט"ז לקנות מצות מותר פשיטא לי דהיינו אם המעות נופלים לצדקה שמחלקים עניים ממנו א"כ נותן הוא לעניים רק שיש לו ג"כ טובת הנאה ויותר מצאתי אח"כ בשל"ה הובא בגליון ש"ע יו"ד של אבא מאוה"ג שם דהיינו דוקא אם הוא נותן בעד המצות יותר מה שאין האחר רוצה ליתן רק הוא הוסיף על השער אבל בלא זה שגם האחר הוא רוצה ליתן מחיר זה בעד המצות לא יכול לקנות ממעות מעשר משום שיש היזק לעניים יע"ש משמע ג"כ שכל הדין רק אם נופלים המעות לצדקה שמחלקים לעניים אבל אם עושים עם המעות שאר דברים של מצות אינו יוצא לידי מעשר עני רק לצדקה יחשב אבל מעשר עני לא יכול ליתן וכן נמי בנדון דידן כי המנהג של החברא זו וכן במקומינו שאין מחלקים המעות לעניים רק מוציאין המעות לצרכי מתים וכדומה היה נ"ל פשיטות דלא יכול ליתן ולפרוע מסך מעות מעשר שלא יבא לידי עניים.

אלא שעומדים לנגדינו דברי מהר"ם שבש"ך וגם שמהר"ם מסיים אם לא אפשר לעשות המצוה באופן אלא שעומדים לנגדינו דברי מהר" אחר משמע באפשר לא שרי אלא כבר כתבתי מלשון מהרי"ל משמע שאין תקנה רק ליתן לעניים

ורציתי לדחוק בכמה חילוקים אבל לא נראין לדעתי וכבר כתבתי שבמקום שאין לו שורש בש״ע וראשונים קשה לחדש סברות.

ובחפשי בספרים שמחתי שראיתי כי קדוש זקני בח"ס יו"ד סי' רל"א כבר הרגיש בזה ורצה להשוות דעת מהרי״ל עם מהר״ם דמהרי״ל איירי אי הפריש סתם ומסתמא לעניים אז א״א לשנות וכבר זכו בו העניים והא דמהר"ם איירי אם מתחילה התנה מיד שיכול לעשות דבר מצוה אחרת והחילוק נכון ועיין בתשובה הסמוכה רל"ב שרוצה לומר דמהרי"ל סבר דמעשר כספים מה"ת ומהר"ם סבר מדרבנן ובאמת קשה לומר דמהרי"ל סבר דמעשר כספים מה"ת ולפי חילוק של ח"ס אם הפריש סתם מעות מעשר ולא התנה בפירוש לא יכול לעשות מצוה אחרת אבל ראה זה מצאתי בתשובה מאהבה ח״א סימן פ״ז שהאריך לדבר ג"כ בענין מעשר כספים והרגיש ג"כ בסתירת מהר"ם ומהרי"ל ומחלק אם נוהגים במקום זה ליתן מעשר כספים אז דין מעשר עני יש לו ולא יכול לעשות מצוה אחרת עם המעות אבל באתרא דלא נהיגי ואחד נהג אז רק דין נדר יש לו ומסתמא לא נהג בשביל מעשר עני רק בתורת צדקה רק אם התנה בפירש שיהיה לעניים ובכה"ג איירי מהר"ם ומזה נרא' כי מסתמא באתרא דלא נהיג מותר לעשות שאר מצות ולדינא נ״ל בנדון שלנו יען כי האידנא כל אתר הוא אתרא דלא נהיגי וכאשר שמעתי המנהג שמשלמין ממעות מעשר כל המצות ולא לעני דוקא א״כ כל הנוהג ליתן מעשר מסתמא דעתו הכי ורק אם אמר בפירש שיהיה לעניים דוקא ואם גם השואל נהג כן אז יכול לשלם אשר יושת עליו ממעות מעשר אבל בכל זאת נ״ל דוקא אם אין באפשרות לבזבז ממעות שלו אבל אם יש ביכולתו לשלם ממעות שלו לא נ"ל להקל יען שמהר"ם גופא לא כתב רק אם א"א לעשות המצוה וכל החילוקים בנוים על דברי מהר"ם ודי שנקל באופן דמהר"ם ע"כ טוב עין לא ישלם ממעות מעשר ויקוים בו ברכת עשר תעשר כדמשמע מפשטות לשון הרמ״א סימן רמ״ז סע״ד דגם במעות מעשר שרי לנסות ועיין בשל״ה ובתשו׳ יעב״ץ ח״א שחולקים על זה ואני הבאתי ראייה שגם במעשר כספים מותר ויקוים בו עשר תעשר הכ"ד כותב בחפזון רב חותם בברכה מרובה וגם לבית חותנו אשר יושב בתוכו על התורה - פה פ״ב יע״א אור ליום עש״ק לסדר ויצא תרל״ח לפ״ק ה״ק שמחה בונם סופר בה״ג מהראשב״ס זצ״ל.

דרך אמונה

כדי שיעיר להחייתו באמת כיפין גם לשי׳ ר״ת שם יל״ע: * ואחד מעשרה כי׳. ע׳׳ בד״א לענין קניית ספרים ונלענ״ד דבותנינו א״א לקנות ספרים במעית מעשר דדוקא בומנם שהי׳ מעט ספרים ומי שהי׳ לי ספר היי הכל שיאלים מתנו היי ענין לדקה אבל בומנינו שנתרבו בעו״ה הספרים ואין דרך להשאיל רק לעתים רחוקית הוי כשאר כלים שבנית שדרך לפעמים להשאילו ואין זה שייך ללדקה ולכן קלרמי בדיני ספרים שכתבי האחרונים יע׳׳ בערוך השלחן סי׳ רמ״ט ס״י שפקפק הרבה על כל ההיתר לקנות ספרים וגם מהרש״ם הביא בשם שטמ״ק כתובות דף נ׳ שאסור לקנות ספרים בכסף מעשר. ואם הפריש מעשר ונאבד אי ששלח